

## Amíg lehet...

Időpont: 1962. december 2, Ádvent 1. vasárnapja

Helyszín: Győr, Öregtemplom

Alapige: Ézs 55,6-7

*Keressétek az Urat, amíg megtalálható, hívjátok őt segítségül, amíg közel van. Hagyja el a gonosz az ő útát, és a bűnös férfiú gondolatait, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta, és a mi Istenünkhöz, mert bővelkedik a megbocsátásban.*

**Ima:** Jézus Krisztus, Isten Fia! Kérünk, jöjj hozzánk az új egyházi esztendőben is az igében és e templomban. Mi is jövünk hozzád igédre szomjúhozva, vallást téve bűneinkről és könyörögve bocsánatért. Kérünk, teremts az új egyházi esztendőben új kezdetet bennünk, hogy a régiék elmúljanak, és újjá legyen minden. Jövel azért, Uram, lelkem hő szerelme. Ámen.

### Ünneplő gyülekezet, szeretett testvéreim az Úrban!

Vajon igazat mondtam-e akkor, amikor ezen a vasárnapon e gyülekezetet úgy szólítottam meg: ünneplő gyülekezet!?!... Vajon tudatában vagytok-e mindnyájan annak, hogy számunkra, győri evangélikusok számára ádvent első vasárnapja jóval több, mint általában az egész keresztyénség számára? Az egész keresztyénségnek ünnepe ádvent első vasárnapja, vele az új egyházi esztendő kezdete, a karácsonyi ünnepvárás lelki előkészülésének drága alkalma, számunkra azonban ez az ünnep négyszeres ünnep. Nekünk ugyanis nemcsak ádvent első vasárnapja ez, hanem évfordulója a mi Öregtemplomunk felszentelésének. 1785. ádvent első vasárnapján – akkor november utolsó vasárnapjára esett – volt ennek az Öregtemplomnak felszentelése is, s azóta áll szent szolgálatában. Akinek drága ez a templom, aki valamit kapott ennek a templomnak igehirdetésén, a szentségek kiszolgáltatásán keresztül, annak kell, hogy felmelegedjék szíve ezen a napon, s hálával teljék meg azért, hogy ez a templom ma is van, és ma is szolgál.

Még egy vonatkozásban ünnep számunkra ez a vasárnap. Gyülekezetünk régi határozata alapján ezen a vasárnapon nem az új kötelező istentiszteleti rend szerint végezzük az istentiszteletet, hanem a régi győri liturgia szerint úgy, ahogyan itt első alkalommal végezte Ráth Mátyás és Freytag Mihály. Kell, hogy felmelegedjék szívünk, hiszen a bűnbánatnak imádságát eleink is illetően mondták el, és a bűnbocsánat evangéliuma felett eleink szíve is itt ujjongott fel a templomban.

Van azután még egy vonatkozás, ami szintén ünneppé teszi számunkra ezt a vasárnapot. Évek, talán évtizedek óta ádvent első vasárnapjára esik evangélikus szeretetházunk évi ünnepéye. Ez az a nap, amelyen csendes, sokszor láthatatlan, de mindig áldott szolgálatából kilép szeretetházunk és annak szolgáló leányai, hogy a gyülekezet előtt tegyenek bizonyosságot arról, amiről szívük szeretete indítja, amit a gyülekezet nevében és helyette végeznek el Isten nevében.

Eléggé szétágazó ez a négy vonás, melyből ez az ünnep összetevődik számunkra advent első vasárnapján, de e négyfélét összevonja drága, szent kötelékkel a hálánk érzése. A hála érzése kell, hogy eltöltse szívünket ma, advent első vasárnapján azért, hogy Jézus Krisztus ma is jön, ma is zörget igéjével szívünk ajtaján. Hála kell, hogy eltöltse szívünket azért a drága ajándékért, amit Isten abban a szolgálatban adott, melyet 177 esztendő óta végez szakadatlanul ez az Öregtemplom. Kell, hogy szívünket eltöltse a hála azért, hogy hosszú időn keresztül az istentisztelet elején a liturgikus istentisztelet későbbi időpontjában mindig leborult a gyülekezet, elhangzott bűnbánó imádsága, s mindig felelt rá bűnbocsánattal a feloldozó isteni kegyelem. S hogyan kellene, hogy szívünket eltöltse a hála mindazért a szolgálatért, amit ez a gyülekezet a szeretetház samaritánusi munkájában elvégzett. Tehát ünneplő gyülekezetnek kell lenni ennek a gyülekezetnek négyszeresen is.

Ünneplő gyülekezet! Töltse el hát szívedet hála, alázkodjál meg Isten előtt: Ó, Urunk, kérünk, szenteld meg a te igédet, hiszen a te igéd igazság. Miatyánk...

Ámen.

A mai napra, az igehirdetés alapjára kirendelt szentleckében három nagy felszólítás hangzik felénk: Az egyik így szól: Keressétek az Urat! A másik azt mondja: Hívjátok segítségül őt! A harmadik pedig így szól: Térjete meg!

Megszokott felszólítások ezek! Nincsen ebben semmi különleges, és mégis ebben az igében van valami, ami különlegessé teszi ezt a felszólítást. Így olvassuk: Keressétek az Urat, *amíg* megtalálható! Hívjátok segítségül, *amíg* közel van! Ha a harmadik felszólításban a megtérésre vonatkozólag nincs is benne az *amíg* szó, az egésznek értelemeszerű magyarázása világossá teszi előttünk, hogy itt is erről van szó. Térjünk meg, *amíg* meg lehet térni, *amíg* bocsánatot lehet kapni a bocsánatban bővülködő Istentől.

Ennek az igének tehát az a különlegessége, hogy benne van ez a szó: *amíg*, amíg lehet, amíg szabad... Mi nagyon hajlamosak vagyunk arra, hogy ezt a szót eleresszük fülünk mellett. Hiszen ez a szó valami olyan üzenetet tartalmaz, ami nem illik bele a mi úgynevezett teológiánkba, Istenről alkotott felfogásunkba. Ugyanis, mikor Istenről képet alkotunk magunknak, akkor a jóságos, szerető, bűnbocsátó kegyelmes Atyának képe az, ami megjelenik előttünk, aki még a tékozló fiúnak is megbocsát, aki még a latort is magához ölelte a kereszten, akit nem lehet úgy megbántani, hogy ne felelne rá a kegyelem drága üzenetével. A mindig megbocsátó, mindig hazaváró, jóságos Atya képe az, ami bennünk a jó Istennel kapcsolatban él. Azonban ez a szó, *amíg* – amíg lehet – világossá teszi, hogy bármennyire is igaz az, hogy Isten a mi szerető mennyei Atyánk, aki szeretetének nyilvánvaló bizonyosságát adta a váltságban, az az Isten nem mindig ez a jóságos és kegyelmes Atya. Csak egy ideig csupán. Ha az idő lejár, akkor eljátszottam a kegyelmet.

Azt is tudjuk, hogy ez az álláspont nem csak a mi Istenről alkotott felfogásunkkal ellenkezik, lehet ezt az álláspontot bibliai példával is alátámasztani. Szoktunk hivatkozni arra a latorra a Golgota keresztnél, aki egy életet élt le Isten nélkül, emberekkel szemben, akit a világ és az egyház törvényszéke egyaránt a legszégyenletesebb s kínzóbb halálra ítél, s ki akart küszöbölni az emberi társadalomból reménytelennek látva ennek az embernek bármikor való megtérését. Az ige világosan mutatja, hogy e lator számára még élete utolsó pillanatában is volt kegyelem, és úgy tudta lehajtani fejét a halálra, mint aki hallotta a drága szót: Még ma

velem leszel a paradicsomban! Hát ha Istennek kegyelme ilyen csodálatos, hogy még az utolsó pillanatban, a halál, a sír mélyébe alásüllyedő embernek is utánanyúl, hogy felemelje, akkor hogyan lehet azt olvasni az igében: *amíg* lehet! Keressétek az Urat, *amíg* megtalálható! Hívjátok segítségül, *amíg* közel van! Hagyjátok el bűneiteket, míg bővölködik a megbocsátásban.

Pedig ez így van. Az igében benne van ez a szó: *amíg*, *amíg* lehet! Tehát nem mindig lehet, azért keressétek az Urat, *amíg* megtalálható.

### **1. Keressétek most, *amíg* megtalálható!**

Mindig voltak, lesznek s ma is vannak emberek, akik azt mondják: kár keresni Istent! Nincs értelme, mert nincs! Ha valahol volna is Isten e világon, úgysem található meg! Távcsővel hiába keressük, felmehet az ember a világűrbe, visszajön azzal, hogy Istennel a világűrben sem találkozott.

Nem tudom, hogy téged mennyire fertőzött meg ez a gondolat, mennyire vert benned gyökeret, mennyire kezdte ki hitedet, de vedd tudomásul: lehet, hogy leélsz egy egész életet úgy, hogy nem keresed Istent, azt mondd: Nekem nem hiányzik, nincs szükségem rá! Megélek Isten nélkül is! Vedd tudomásul: nem fogod halálra lehajtani fejedet úgy, hogy egyszer rá ne jöjj: Isten hiányzik nékem! Rá fogsz ébredni arra, hogy Isten a legnagyobb – így is lehetne mondani – az egyetlen életszükséglete az embernek.

Ismerjük mindnyájan Jézus példázatából a gazdag embernek és Lázárnak történetét. A gazdag embernek mindene megvolt, amit szeme, szíve, szája, lelke megkívánt. Terített asztal mellett dőzsölt mindennap barátai társaságában. Bíborba, bársonyba öltözött. Nem zavarta, hogy a világnak nyomorúsága is van, és ez egészen a háza ajtajáig ért Lázárban. Élt boldogan, vidáman Isten nélkül.

Nincs most időm különösen kihangsúlyozni, kielemezni azt, hogy ennek a gazdag embernek Jézus Krisztus semmiféle különösebb bűnét nem jegyzi fel, a történetből csak az világos, hogy a gazdag Isten nélkül élt, nem kereste Istent. A közfelfogás róla ugyan az, hogy keményszívű ember volt, a szegény Lázárral nem törődött, erről azonban csak egyetlen mondatból lehet következtetni, abból, hogy szegény Lázáron csak az ebek szánakoztak, s nyalták sebeit. Arról azonban nincsen szó, hogy a gazdag vagy valamelyik szolgája nem dobott volna oda egyetlen falatot sem Lázár számára.

Ez a gazdag ember tehát nagy méltóságban, jólétben élte világát Isten nélkül. Azután azt olvassuk: egyszer neki is meg kellett halni, s akármilyen pompás temetést rendeztek is számára, mégis ugyanúgy sírba került, mint az a szegény Lázár, akit talán úgy kapartak el a temető árkába. A gazdag ott tudatára ébredt annak, hogy a világon csak egy életszükséglet van csupán: Isten. S mikor ennek tudatára ébredt, rájött, hogy egész életét elhibázta! – nem kereste Istent.

Elkezdte keresni. Elkezdett könyörögni a távollevő Ábrahámnak: Ábrahám, küldd el kebeledről ide Lázárt, ismer ő engem! Az én kapumnak küszöbén üldögélt, s én és barátaim alamizsnáiból tengette nyomorult életét. Kérlek, küldd le hozzám. Nem kérek én többet tőle, csak azt, hogy ujját mártsa be az élet vizébe, s ami azon rajta marad, az a parányi csepp, ha ajkamhoz ér, elég lesz ahhoz, hogy a kárhozát és pokol minden kínját megenyhítse számomra! Egy parányi csepp is elég lenne Istenből, a boldogság netovábbja lenne, az üdvösség, vigasztalás a pokolban! Nem lehet! A válasz ez volt: Elkéstél! Menthetetlenül elkéstél, innen

odamenni, onnan idejönni nem lehet többé! Addig kerested volna az Urat, *amíg* megtalálható volt.

Ha most, testvérem, azt gondolod, hogy lehet enyhíteni ennek az üzenetnek megdöbbentő komolyságát azzal, hogy ez a kegyelmi idő majd csak a halállal jár le, és mindaddig, amíg a szemem nyitva van, amíg az ajkam szólni tud, míg az agyam gondolkodni képes, addig kereshetem az Istent! Addig megtalálható! Ha ezt gondoltad, tévedsz! Nem testvérem, az írás világosan szól arról, hogy nem mindig található meg Isten az ember életében sem, mert vannak, akiknek már életében is lejárat a kegyelmi idő.

Ámós próféta beszél egy rettentő korszakról, mikor az emberek futni fognak Isten után, keresni fogják égen, földön, föld alatt, mindenütt, és nem találják meg. Elkéstek.

Van úgy is, hogy Isten csak egy időre rejtőzik el, hogy tudatára ébredjünk annak, hogy mit jelentene az, ha Isten örökre és teljesen elrejtőznék előlünk! Elrejtőzik valaki előtt örökre is. Ha az úgy éli le életét, hogy nincs tudatában, hogy lejárt a kegyelmi idő, az valahogy még csak eltengődhet, de ha valaki egyszer tudatára ébredt annak, hogy nem az az igaz, hogy nincsen Isten, hanem az az igaz, hogy nekem nincs Istenem, – akkor következik be az Ámós próféta által prófétált rettenetes állapot: az ember elkezd keresni Istent, és sehol nem találja! Ilyenkor ébred tudatára az ember annak, hogy minden hiányérzete mögött tulajdonképpen Isten hiányzott! Úgy érezte, hiányzik a pénz, a hatalom, a szeretet, az egészség, s nem látta meg, hogy ezek árca mögött az Isten hiányzott életéből egyedül. Ez, testvérem, maga a pokol a földön! A pokolnak ugyanis nem az a legnagyobb kínja, hogy ott szenvedések vannak, – az emberek középkori felfogása szerint nyárson, tűzön sütögetik és forgatják az ördögök az elkárhozott embereket. Nem, a kárhozatnak csak egyetlen kínjáról beszél az ige, és ez az: a pokol az egyetlen hely, ahol nincs ott az Isten! Hiába is keresed már, nem találod meg többé!

Amikor ennek az Öregtemplomunknak felszentelési évfordulójára emlékezünk, nem szabad elfelejtkeznünk arról, hogy ennek a gyülekezetnek életében is volt egy olyan időszak – kerek 36 esztendő –, amikor ideiglenesen elrejtőzött előle Isten, és kóstolót kaptunk mi is az Isten-nélküliségből. Templomunkat becsukták, bennünket kicsuktak, mások jártak ide. Eljött a vasárnap, s akik úgy érezték, hogy nem vasárnap az, ha nem mehetnek templomba, azoknak kimondhatatlanul hiányzott Isten ígéje. Akik sokszor sajnáltak tíz, ötven, száz lépést megtenni a templomig, azok egyszerre elindultak, ki gyalog, ki szekéren Felpécre, hogy valami kis morzsát kapjanak Istenből, nem tudtak nélküle élni. Ezért szól olyan nagyon határozottan az ige nekünk ma, hogy addig keressétek az Urat, *amíg* megtalálható!

## **2. Hívjátok segítségül, amíg közel van!**

A másik felhívása ennek az igének: Hívjátok segítségül, míg közel van! Nyilvánvaló, hogy ez a segítségül hívás az ember imádságos életére vonatkozik. Nehéz szenvedések között kínlódó vagy valami nélkül szűkölködő ember számára azt a felhívást adja a próféta: Imádkozzál, édes gyermekem! Mindig voltak emberek, akik az ige biztatására nem hallgattak, s mindig is lesznek ilyenek, amíg ember lesz e földön. Ma is nagyon sokan csak fitymálva, mosolyogva beszélnek az imádságról. Úgy néznek rá, mint valami kinőtt gyermekruhára, avult képzetekre. Sokan le tudnak ülni étkezéshez úgy, fel tudnak kelni az asztaltól úgy, hogy egyetlen gondolatuk sincs Isten felé. Mit köszönjünk neki – mondják –, hiszen ők keresik a kenyeret, nem Istentől kapják! Vannak, akik le tudnak pihenni, és békén tudnak aludni anélkül, hogy testüket, lelküket, minden szerettüket Isten oltalmába ajánlanák. Neki tudnak indulni

reggel a munkának, ami nagy erőt kíván tőlük, de Isten segítségére nekik nincs szükségük. Kézbe kell venni a dolgot, emberi erőfeszítésre, energiamegmutatásra van szükségünk – mondják –, nem pedig anyámasszony módra Istent hívni segítségül! Valakit, akiről azt sem tudjuk, hogy van, s ha van is, ki tudja, hajlandó-e segíteni! Az ember tehát azt gondolja, meg tud élni imádság nélkül is!

Én még nem láttam embert, aki egy életen végig meg tudott volna élni imádság nélkül! Ellenben láttam embereket, akik nagy hangon hirdették istentelenségüket és Istenellenességüket, azonban a kínok között így sóhajtoztak: Jaj, Istenem! Te sem tudod, testvérem, meddig mondhatod úgy imádságot, hogy annak értelme legyen, mert ez az ige azt mondja: Addig hívjátok segítségül az Urat, *amíg* közel van! Egyszer ugyanis eljön majd az idő azok számára, akik azt gondolták, hogy az Úr nélkül, imádság nélkül végigélhetnek egy életet, s ráébrednek egyszer, hogy mindent odaadnának Isten segítségéért. Akkor majd előveszik a régi gyermekkorban tanult imádságokat, és mondogatják, mint valami varázsmondatokat, könyörögnek Isten segítségéért, s nem lesz többé közel az Isten, messze ment, hiába sürgetik, nem érik utol még akkor sem, ha fizikailag talán közel is van hozzájuk.

Ádvent idején sokszor szoktuk emlegetni Jézus példázatát a tíz szűzről, akik közül öt eszes, és öt bolond volt. (Mt 25.) Ezek, mikor megálltak a menyegző ajtaja előtt, zörgettek, mert szerettek volna bemenni. Rajtuk volt a menyegzői ruha, olaj is volt lámpásukban, égett is, méltók lettek volna külsőleg, forma tekintetében arra, hogy beüljenek a násznép közé, de hiába zörgettek, elkéstek. A zörgetőknek felülről és belülről csak egy válasz jött: Soha nem ismertelek titeket!

Testvérem! Hívd segítségül az Urat, *amíg* közel van, *amíg* a fülét be nem dugja, *amíg* az ajtót be nem zárja, mert utána már hiába zörgetsz!

### **3. Térjete meg, amíg megbocsát!**

Harmadik felszólítása ennek az igének: „Hagyja el a gonosz az ő útját és a bűnös férfiú gondolatait, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta, és a mi Istenünkhöz, mert bővölködik a megbocsátásban.” – *amíg* lehet! Mi sokszor hajlamosak vagyunk arra, hogy azt gondoljuk, mindig lehet. Azért halogatjuk a bűnök elhagyását, mert azt hisszük – holnap is lehet! Sőt holnapután is lehet, sokáig, mindig lehet. Pedig nem mindig lehet a bűnt elhagyni. A bűnök láthatatlan bilincseket raknak ránk, s ha engedjük, hogy ezek megkötözzenek bennünket, akkor nem tudunk már többé szabadulni tőlük. Tán a kísértésektől távol tartjuk magunkat, de gondolatainkban tovább élnek, s mi is oda fogunk jutni, ahova egykor Ézsau jutott, akiről azt olvassuk: Keserves könnyhullással kereste a megbánás helyét, de nem találta. Elsőszülöttségi jogát örökre elveszítette. Ne áltasd hát te sem magad azzal, hogy Isten kegyelme mindig rendelkezésedre áll. Csak *amíg* lehet... Ma még lehet, most még szabad... de, hogy ma délután már lehet-e és szabad-e még, azt te sem tudod, és én sem tudom, csak az Isten tudja. Tehát nekünk szívünk mélyéig megrendülve kell tudomásul vennünk azt, hogy Isten, az örökkévaló időnek Istene figyelmeztetett ma, ádvent első vasárnapján: *amíg* lehet... *amíg* szabad...

Ámen.

**Ima:** Örökkévaló Isten, szerető mennyei Atyánk! Tele van szívünk hálával azért, hogy úgy szeretted ezt a világot, hogy egyszülött szent Fiadat leküldted ide e földre, hogy testet öltösz, hogy testvérünk legyen. Köszönjük, hogy ma is jön igédben, a szentségekben és jön ide is a mi tplomunkba. Köszönjük neked, Urunk, ezt a drága Öregtemplomot, minden ódon

szépségével, örök evangéliumával, mert itt vagy közel azokhoz, akik téged segítségül hívnak. Itt vagy lehajló irgalmaddal egészen közel azokhoz, akik tékozló fiú módján haza akarnak térni hozzád. Hálát adunk kegyelmedért, hogy most is, itt is hirdetteted igédet, hogy szabad újat, szabad mást kezdeni az új egyházi esztendőben. Kérünk, hallgasd meg könyörgésünket, amikor segítségül hívunk téged, mikor kegyelmedért esedezik néped. Kérünk, áldd meg továbbra is templomod szolgálatát, benne hangzó igédet tedd veséket átjáró tűzzé, kegyelmedet mindenek felett valóvá. Kérünk, vedd szeretetteddel körül ezt az egész világot, benne anyaszentegyházadat, a téged keresőket, a hozzád könyörgőket, a megtérni készülődőket és add, hogy hadd legyen ezáltal is neked dicsőség itt a földön és odafenn örökké.

Könyörgünk, Urunk, áldd meg néped áldozatát, melyet ezen a napon letett oltárodra. Engedd, hogy hadd legyen minden fillérből neked dicsőség, az embereknek szeretet, a mennynek dicsősége.

Kérünk, áldd meg egész ádventünket, karácsonyra való készülődésünket, hogy ha majd eljön a szent ünnep, születésednek napja, hadd lehessen a mi teljes újjászületésünknek napja is.

Ámen.

### **Úrvacsorai beszéd:**

A mai vasárnapra igehirdetés alapjául kirendelt szentleckénk utolsó mondata így hangzik: „... mert bővülködik a megbocsátásban.” Az első pillanatban úgy látszik, mintha a mai szentleckének ez az utolsó mondata ellenkeznék mindazzal, amit az igehirdetésben mondtunk. Csak ne essünk egy tévedésbe! Ugyanis az, hogy Isten bővelkedik megbocsátásban, az nem időtartamjelölés. Ez nem helyettesíthető be és fogalmazható át aképpen, hogy Isten mindig kész a bocsánatra. Csak egyetlenegy kivétel van ez alól, a Szentlélek ellen elkövetett bűn. Ezen az egyen kívül minden más bűnt meg tud bocsátani, ez nem elmélet. A Biblia lapjairól élénk áll egy sereg példa ennek igazolására: Meg tud bocsátani annak a Péternek, aki olyan gyalázatosan megtagadta a főpap udvarán. Jézus Krisztus minden biztonnyal megbocsátott volna Júdásnak is, ha nem öngyilkosságba menekül, hanem az ő rá váró karjaiba. Nincs a Szentlélek ellen való bűnön kívül még egy bűn, legyen az akármilyen nagy emberek szemében, legyen akármilyen megbocsáthatatlan is a mi szemünkben, ő meg tud bocsátani. Akármilyen nagy is a mi bűnünk, még több az ő kegyelme – így énekelte Luther énekében, és mi is szoktuk énekelni. Azonban, hogy Isten bővülködik a megbocsátásban az nemcsak azt jelenti, hogy milyen mély az Isten megbocsátó kegyelme, hanem azt is, hogy milyen sokszor meg tud bocsátani. Ugye egyszer Péter is megelégtelt az embereknek ellene elkövetett bűneit, és megkérdezte az Urat: Hányszor kell nekem megbocsátani, ha valaki vétkezik ellenem, még hétszer is? Az Úr így felelt Péternek: Nemcsak hétszer, hanem hétszer hetvenhétszer is. És ezt ő nem csak tanította, gyakorolta is. Mi lenne belőlünk, ha Isten bűnbocsátó kegyelme nem lenne ilyen visszatérő kegyelem?

Bővülködő ez a kegyelem, mert egészen meg tud bocsátani. Nem úgy, ahogy mi emberek, nem haragszunk – mondjuk –, de észben tartjuk a sérelmeket, nem felejtjük el. Isten nem így bocsátja meg a mi bűnünket, hogy éreztetjük az emberekkel, hogy kegyelmet gyakoroltunk velük szemben, hanem úgy, hogy meg nem történtté tudja tenni azt, ami megtörtént, mert olyan messze veti magától, mint napkelet van a napnyugattól, soha nem érik el egymást éppen úgy, mint az én megbocsátott bűneimet sem éri utol Isten haragja. Amilyen mély a tenger melysége,

mely nem adja ki azt, ami egyszer behullott, olyan mélyre veti előhozhatatlanul bűneimet Isten kegyelme. Mint ahogy a szél széttépi, elhajtja a felleget, volt és nincs, úgy bocsátja meg az én vétkeket az én Uram Istenem. Ez jelenti azt, hogy bővölködik a megbocsátásban.

Ó, jertek hát ehhez a bővölködő megbocsátó kegyelemhez a mi bővölködő bűneinkkel. Higgyétek el, hogy ez a bővölködő kegyelem Istennek a mi sok bűneinkre is bőven elég.

Ámen.